

Փոստը ՇԱՐՄԻՍ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագինն է երկու Լ. Ե. կես
արծաթ Մեծիկ կանխիկ վճարելի, քե մայրա-
քաղաքիս Ե. իւր արուարձանաց Ե. քե գաւառաց
համար :
Վեց Լ. երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական Ե. գաւառական բողոտարութեան
ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարսլ Ե. Ե. կզտուի մասնաւո-
րապէս Պահմե-Գափու ջրավաճառ Ե. գրավա-
ճառ Պողոս աղայի խանութը :

Ծանուցման տողը 3 դրուշ է մեկ անգամի
համար : Աւելի աման կըլլայ ամէկ անգամնե-
րու համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ Ե. Ե. գիր
ուղղելի առ Տեղեկ-Տեղ Զ. Ս. Այաճաճեան Կ.
Պօլիս Պալլոգ-բաղար Նափիկ խան վերի յարկ
թիւ 46 :

A D R E S S E
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Armenien Pountch
—16 Nafie-Han . Balouk-Pazar 46—
Constantinople

Թիւ 4930

Շ Ս Ի Ա Թ

1885 ՅՈՒԼԻՍ 13

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հայ Ուսանող Երաւագետներ : — Ա.
մեն. Տ. Յարութիւն Ս. Արքեպիս-
կոպոսի պատրիարքական դատա-
կալութեան հետեւ ամիսներ կանց-
նին, սակայն դեռ Թուրքիոյ և օ-
տար երկրաց պաշտօնական հետեւ-
ւոր մարմիններէ և նշանաւոր աղ-
գայիներէ չնորհաւորական գիրեր
կը թափին, որոց թիւն 300ն ան-
ցած է մինչև ցարդ, և Նորին
բարձր Սրբազնութիւնն ըստ ար-
ժանւոյն կը պատասխանէ ամենուն
ալ : Այս գրերուն մէջ կը գտնուին
Լայպցիքի Հայագի ուսանողաց
և Մանքիշի երկրագործական
վարժարանի Հայագի աշակերտաց
չնորհաւորական ուղերձներն որք
գրուած են իւր եռանդերով և աղ-
գասիրական զգացմամբ, ու յայ-
տարարութեամբ : Ս. Պատրիարք
Հայրը փութացաւ պատասխանել
եւ առ նոսա, չնորհակալ լինելով
իրենց խանդավառ եռանդերն, և
աղգասիրական զգացմանց ու յայ-
տարարութեանց համար, և օրհ-
նելով ու մաղթելով, որ ամենայն
յաջողութեամբ լրացնելով ուս-
մանց չըմանը, վերադառնան իրենց
տեղերն ի ծոց ազնիւ ընտանեաց
և աղգայնոց, և կատարեն առ
Աղգն պարտաւորութիւններն ալ
զորս քաջ իսկ ըմբռնած են այժ-
մէն, և գիտեն թէ քանի՜ քաղցր
և անհրաժեշտ են այնքիկ :

Խնդրութեամբ կը նկատուի իշխ-
եալ ազնուամեծար ուսանողաց
այս ընթացքն, յորմէ բացայայտ
կերելի, թէ յօտարութեան են
բայց չեն մոռցած իրենց հայրենի
տունն, իրենց մայրենի լեզուն,
կրօնն ու եկեղեցին, և մասնա-
ւոր սէր ու ուշադրութիւն կընծա-
յեն Աղգին հայրապետական ու
պատրիարքական Աթոռոց և նո-
ցա դահակալաց համար : Կը բաղ-
ձանք՝ Լայպցիքի ու Մանքիշի
Հայագի ուսանողաց այս սիրտն
ու ոգին տեսնել՝ օտարութեան
մէջ ուսանող բոլոր Հայ երիտա-
սարդաց վրայ : Ի ցաւ և ի դժ-
բաղդութիւն Աղգին, ի վերադար-
ձի ոմանց յօտարութեան տեսնե-
լուած է որ բոլորովին օտարացած
են աղգայնութենէ, մոռցած են
աղգայնի լեզու, աղգայնի կրօն
ու եկեղեցին, սա՛ն կը նային Աղ-
գին ու Աղգայնոց վրայ, և մինչև
իսկ նախատինք կը համարին իրենց
աղգայնի լեզու և Աղգին վրայ
խօսել, չմոռնելով թէ նոյն իսկ
Հայկական արիւնն, որ կը լսողայ
իրենց երակաց մէջ և պիտի խա-
ղայ մինչև ցլերջին շունչ իրենցն,
դառնապէս կը բողբէ իրենց այդ
դժպէսի մոռացութեան և ուրա-
ցութեան դէմ, և թէ՛ աղգ ու
աղգայնութիւն ուրացողն որքան
բարձր վիճակի մէջ ալ գտնուի,
ամեն ողջախոհ օտարաց հակա-

կրանքն ու արհամարհանքն յինքն
կը գրաւէ : Կը չնորհաւորեմք
Լայպցիքի և Մանքիշի աշակերտ-
գի ուսանողներն, որ իրենց օրի-
նակաւ խթան կը լինին ուրիշ ու-
սանողաց, և իրենց օրինակաւ
կուսուցանեն թէ պարտ է չմոռ-
նալ աղգն ու աղգայնութիւնն, կը-
րել միշտ աղգայնի կնիքն ու գը-
րուիլ, և կատարել աղգայնի պար-
տաւորութիւններն, անդադրել ի
պատանեկան տիպ իսկ սկսելով :

Կրօնական Ժողովոյ մէջ «Կառ-
ման»-ը որ Կրօնական Ժողովոյ
ատենապետ Տ. Խորէն արքեպիս-
կոպոս Նար-Պէյ տեսնելով որ ինչ-
պէս Կրօնական Ժողովոյ անդամ
եպիսկոպոսներն՝ նոյնպէս վարդա-
պետք և քահանայք ալ սիկաւ կը
խմեն ժողովին մէջ, դիտել է թէ
վարդապետք ու քահանայք պար-
տին առաջի եպիսկոպոսաց սիկաւ
չլինել և պատկառ կալ եկեղեցա-
կան դասակարգութեան : Ուստի
այս դիտողութեան վրայ, Տ. Խո-
րէն Նար-Պէյ և Տ. Մատթէոս Իւ-
միրեան եպիսկոպոսաց սեպհա-
կանուէր է սիկաւ խմել, Կրօնա-
կան Ժողովոյ անդամ է Տ. Սիմէոն
եպիսկոպոս ալ, բայց Նորին Գե-
րաստաւորութիւնը սիկաւ խմելու
սովորութիւն չունի : Հետեւաբար
Կրօնական Ժողովոյ Աճ անդամաց
Աճ՝ որ վարդապետ ու քահանայ
են, կը զրկուին այս հաճոյքէն
յանուն եկեղեցական դասակար-
գութեան : Կը հասկանամք, թէ
եկեղեցւոյ մէջ եկեղեցական ժա-
մերգութեանց ու արարողութեանց
ժամանակ եկեղեցական դաւա-
կարգութեան պատկառ կալ ան-
հրաժեշտ է, սակայն չեմք կրնար
ըմբռնել թէ Կրօնական Ժողովոյ
մէջ, որոյ անդամաց ընտրութիւնը
մի և նոյն աղգայնի երեսփոխանա-
կան Ժողովին կատարուած է, և
բոլոր անդամք հաւասարապետիւ
են անդ, պատշաճ է եկեղեցական
դասակարգութեան խնդիր յարու-
ցանել, մինչդեռ ընդհակառակն
իւրաքանչիւր անդամի հաւասա-
րութիւնն յարգելով, պարտ է
փոյթ տանել որ իւրաքանչիւր ան-
դամ ազատ լինի իւր կարծիքն ու
գաղափարներն յայտնել, իւր դի-
տողութիւններն ու դատողութիւն-
ներն արտասանել ամենայն հա-
մարձակութեամբ՝ ներկայացալ
ամէն խնդրոց վրայ : Եւ ո՛րչափ
գայթակղական է մնալ Կրօնական
Ժողովոյ ատենան, և տեսնել որ
Տ. Խորէն արքեպիսկոպոս սիկաւ
ի ձեռնին բարձրացած է ատենա-
պետական աթոռին վրայ, և միւս
անդամք՝ իրեն խոնարհագոյն ա-
րարածք՝ կամ իրեն ստորեկը ար-
ժախաղինք՝ նստած կան մնան :
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հարա-
զատ որդւոց համար բոլորովին օ-
տարախորթ է՝ այսպիսի վիճակ ու-

նեցող կրօնական կամ եկեղեցա-
կան ժողով տեսնել : Լաւ, արդար
և օրինաւոր կը լինէր, եթէ Տ.
Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ
հետեւելով Ամեն Ս. Պատրիարք
Հօր օրինակին, Ժողովոյ ատենին
մէջ բնաւ սիկաւ չլինէր, և միւս
անդամակիցներն ալ հրաւիրէր հե-
տեւ իր օրինակին Ամեն Ս. Պատրի-
արք Հօր : Կրօնական Ժողովն այս-
պէս առաւել պատկառելի դիրք
ու կերպարանք կառնու, և ոչ
թէ դասակարգութեան ու խտրու-
թեան խնդիր յարուցանելով, և
դիտողութեանց տեղի տալով :

Եկեղեցական Պաշտօնական Տեղ : —
Եկեղեցականաց պաշտօնական
տիպերն ճշդելոյ համար, ի-
մացանք՝ թէ կրօնական Ժողով-
ը իւր մէջէն մասնախումբ մը կար-
գել է, որպէս զի ասոնց գործա-
ծութեան մասին չլիթութիւնը
չձգելն : Տղայն չձգած՝ անուն
դնել չըլլար, կրնէ, որ նոյն է ը-
սել թէ իրը չկեցած, անոր անու-
նէն ալ չկենար, Կրօնական մաս-
նախումբը տիպոս պիտի դնէ ե-
կեղեցականաց : Ըսւ, բայց ըստ
եկեղեցական դասակարգի եկե-
ղեցականներուն թէ՛ դուրսը գոր-
ծածուած եկեղեցական պաշտօն-
եայնեւուն, որովհետեւ հիմայ, բա-
րոյականը աւրուած մարդուն սիր-
տն ու բերանը մէկ չըլլաւուն պէս,
մեր աղգայնի և եկեղեցական վի-
ճակին ալ ներսն ու դուրսը մէկ
չէ : օրինակի համար Կարնայ Արք-
եպիսկոպոսարանի մէջ պաշտօն կը
վարէ, «...» ձեռք կ'առնէ, աթոռ
կը նստի, յաթուոյ կը քարոզէ Օր-
մանեան Մաղաքիս վարդապետ
մը : Խորէն արքեպիսկոպոս կտո-
րագրէ Պէշիկթաշի թաղին քարո-
զին : Այս ինչ թեմին վարդապե-
տը թագ, գաւազան, և ինչ կը
գործածէ : այս ինչ թաղին քարոզիչ
եպիսկոպոսն ալ և «...»-ն որ առ-
ջապա՞ ճարտարն է ըսել կուտայ ի-
րեն : Թագ ու գաւազան առնել
գործածելու գուցէ կը վախայ
ալ :

Կրօնական մասնախումբը բա-
ւերուն բռնութիւն պիտի ընէ :
ուրիշ հնար չկայ, այս ձեռնար-
կութեան մէջ : Օղի մէջ քաղաք
կը չլինուի, բայց քարն ու կիրը օ-
գը հանող պէտք է : մեր օգն ե-
լած եկեղեցական դասակարգին
ալ բաւ կը յարմարի, բայց բաւե-
րը իրենց բռնութիւնը փոխելու
են, այսինքն գաղափարի կամ ի-
րականութեան յատկացեալ նշան-
ներ ըլլալու չեն :

Կրօնական Ժողովը պարտի ե-
կեղեցւոյ դասակարգութիւնը ուղ-
ղել : Խտրողներն իրենք իրենց
տեղերը կը գտնեն : Դիւան : Ե

Վեմափայլ Նշան Եֆէնտի Գա-
ղաղեան որ կանգնակցէր քաղա-

քաղեցական խորհրդոյն, կայսե-
րական հրամանաւ Մաքսային Խոր-
հրդոյ անդամ կարգեցաւ Իւլայի
տատիճանաւ : Նշան Եֆէնտի Գա-
ղաղեան ուղղութեան և վարչա-
կան առաքինութեանց չաղին մէջ
կընթանայ իւր հայակալ եղբոր
Վեմափայլ Յակոբ փաշայի հետոց
վրայ, և իւր այս պաշտօնի ու առ-
տիճանի բարձրացումն արդիւնք է
արժանաւորութեան, որ ի հան-
դէս եկած է իւր նախորդ պաշ-
տօնէութեան մէջ : Մաքսային գոր-
ծերը տնտեսական տեսակէտով
մեծ կարեւորութիւն ունին թէ՛
Տէրութեան և թէ՛ երկրին վաճա-
ռականութեան համար, և այդ-
խորհրդոյն մէջ Վեմափայլ Նշան
Եֆէնտի նման խցճափառ և ձե-
ռնհաս ժողովականներ տես-
նել ընդհանուր գոհունակութեան
պատճառ մ'է, և մեծ ապացոյց
մը թէ կայսերական կառավարու-
թիւնը մեծ խնամ կը տանի արժա-
նաւոր անձեր կարգելու համար
այսպիսի կարեւոր պաշտօններու
գրուելը : Կը չնորհաւորեմք Նորին
Վեմափայլին, և կարողութիւն կը
մաղթեմք :

Երեքաթի յուզարկաւորու-
թեան հանդէս մը կատարուեցաւ
Իսկիւտար : Ս. Խաչ եկեղեցւոյ
մէջ եկեղեցական արարողութիւնը
կատարուէին ետքը, Պաղլար-
պաշի գերեզմանատունը փոխադ-
րեցաւ ամփոփեցաւ դադարելի մը,
յորում միամեայ օրերովիկի մը
քնքոյ իրանը զետեղուած էր :
Եկեղեցիէն մինչև գերեզմանատուն
դադարը բռնած էին չորս պատա-
նիք : Ի ձեռնին ունենալով ծաղկե-
փունջեր, ծաղկեպսակներ դադա-
րին առջևէն կը տանէին Ս. Խաչ
և Պէրպէրեան վարժարանի աշա-
կերտք : Բաղաթիւն ուսանողք
զայն չըմպատած՝ կերթային կար-
դաւ : Ներկայ էին եկեղեցւոյն
քարոզիչ Գեր. Ալեքսանդր Սրբ-
բաղան և քահանայական դասն :
Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն յառ-
կապէս իւր կողմանէ զրկած էր
իզմիրեան Գեր. Տ. Մատթէոս
Սրբազանն, որ դադարէն ետեւէն
կերթայր յուզարկաւորաց մէջ, որ
քանի մը հարիւր հոգի էին ո՛չ
միայն Իսկիւտարէն այլ և մայ-
րաքաղաքիս ուրիշ կողմերէն, վա-
ճառականք, սեղանաւորք և մեծ
մասն կընթան գործին աշխատա-
ւորք, և գրական ու հրապարա-
կային վաստակաւորք : Պատկազ
մին նուիրեալ էր Մեղրուբեան
սանահեաց, երկուքն՝ Ս. Խաչի
երկուս վարժարանի սանուց ու
սանահեաց, և ուրիշ մը՝ Պէր-
պէրեան սանուց կողմանէ : Եկե-
ղեցւոյն մէջ Տէմիրճիպաշեան և
Մաղաթեան Եֆէնտիք, և գերեզ-
մանատան մէջ Տ. Գրիգորիս ե-
պիսկոպոս Ալեքսանդրեան և Պէրպէր-
եան վարժարանի բարձրագոյն

դասու աշակերտներէն Պ. Կրօնի-
տէս հակիրճ բայց դողտրիկ դամբա-
նակներն արտասանեցին : Այս
ամենայն՝ ի պատիւ և ի ցաւակ-
ցութիւն Պէրպէրեան Ռեթէոս Է-
ֆէնտի, որը միամեայ անդրանիկ
դասերէն Գերեզման Մանիկի յու-
զարկաւորութեան հանդէսն էր
կատարուածն, և որ իւր նորա-
հարսն ընակցին հետ մեծապէս
վշտացաւ այս տարածամ կողմս-
տեան վրայ, և առ նա հարիւրուոր
բարեկամը և ծանօթը ի վշտակ-
ցութիւն փութացան, և Ամեն Ս.
Պատրիարք Հայրն իւր կողմանէ
զրկելով Իզմիրեան Տ. Մատթէոս
Սրբազանն ի ցաւակցութիւն և ի
միջնորդութիւն, հաւաստեց թէ
կը յարգէ Աղգին կրթական վա-
տակաւորներն ալ, իրեն աղգայնի
բարերարաց դասակարգ մը, յո-
րում նշանաւոր տեղ մը կը բռնէ
Պէրպէրեան Եֆէնտի :

Այս տիպոս առթիւ տեղի չպի-
տի ունենայ Պէրպէրեան վարժա-
րանի միջանակաց ու վկայականաց
բաշխման հանդէսն, որ պիտի կա-
տարուէր վաղը : Աշակերտաց կա-
րողութիւնք առանձին վիճակա-
ցոյցներով պըտի հաղորդուին ծը-
նողաց : Իրենց ուսմանց չըման ա-
ւարտելով վկայականի արժանա-
ցած են Աւագաց դասէն՝
Պ. Գրիգոր Տէմիրճիպաշեան Պօլսեցի
Պ. Միհրան Գալփայեան »
Պ. Միհրան Մողեան »
Պ. Վահրամ Թագուորեան »

— Միացեալ ընկերութեանց
Տնօրէն Ժողովը չնորհակալու-
թեամբ կը ծանուցանէ, թէ հե-
տեւեալ նուիրատուութիւնք եղած
են ինչպստ ընկերութեանց :

Խաղիւղի պատուարժան մաս-
նախմբէ՝ 700 զրշ. Աղգային Սահ-
մանագրութեան տարեգարձի առ-
թիւ Ս. Փրկեան Հիւանդանոցի
պարտիքին մէջ դրուած պնակի
հասոյթ՝ 434 զրշ 30 փարա. Ս. Լու-
սաւորչի տօնի առթիւ Ղալաթիոյ
Եկեղեցւոյ մէջ դրուած պնակի
հասոյթ՝ 90 զրշ 10 փր. դարձեալ
Ս. Լուսաւորչի տօնի օրն Գուգ-
կունճուգի եկեղեցւոյ մէջ հան-
գանակեալ ձեռամբ Իսկիւտարու
Պատ. մասնախմբին՝ 275 զրշ. նը-
մանապէս Վարդապետի տօնի առ-
թիւ Իսկիւտար — Եֆէնտիպաշի
Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ հան-
գանակեալ՝ 437 զրշ 10 փարա.
կայսերական Լիւիէի Հայ սանե-
րէ՝ 143 զրշ. Մեծապատիւ Գա-
լուստ Եֆէնտի ձեռնհասնէ նուէր
ձեռամբ Մեծ. Յովհաննէս Եֆէն-
տի Կիւլպէնկեանի՝ 108 զրշ. Պօլսի
Պատ. աղգայինէ մը նուէր ձեռամբ
Մեծ. Հայաճեան Սմբատ և Թո-
րոսեան Չարհ Եֆէնտիներու՝ 40.
Մեծ. Մանասէ Եֆէնտի Գոստոյ-
եան, նախկին աշակերտ ընկերու-
թեանս Խուրի վարժարանին, կը
նուիրէ նոյն վարժարանին 1 օրի-
նակ Արեւելք :

— Մեզ պարտաւորեալն է Գործընկեր-
եան վարժարանաց միջոցակցաց ու
վկայականաց բաշխման հանդէսը
կատարեցան, առաջինը երէկ, և
երկրորդը՝ կիրակէ, վայելուչ շը-
քով, ի ներկայութեան եկեղեցա-
կան ու աշխարհական նշանաւոր
ազգայնաց և ծնողաց։ Երգք, ա-
տենախօսութիւնք և սովորական
բարեմաղթութիւնք տեղի ունե-
ցան այս երկու հանգիսից մէջ ալ
Սրբիւնաւոր յարատեւութիւն կը
կը մաղթեմք այս երկու վարժա-
րանաց հիմնադրաց համար ալ։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայ-
րը երեքշաբթի Բ. Դուռն երթա-
լով՝ դատական ու կրօնական գոր-
ծոց նախարարին հետ տեսակցե-
ցաւ ազգային ինչ ինչ խնդրոց
կարգադրութեան համար, և այ-
ցեւից առ նախագահ Պետական
խորհրդոյ և առ նորընտիր Պէյլիկ-
ճի էֆէնտի։

— Վարժանք է Տ. Երեմիա
եպիսկոպոս Տեկանց, որ Վարազայ
վանուց փոխվանահայր էր, և
վերջին օրերս Բաղէշի առաջնորդ
ընտրուեցաւ։

— Կարնոյ գաւառական ընդ-
հանուր ժողովն որոշեց ի պիտի
պոսական վկայագիր խնդրել Պատ-
րիարքարանէն՝ վիճակին Առաջ-
նորդ Գեր. Տ. Մարգարիտ Ծ. վար-
դապետի համար, և այս որոշման
գործադրութիւնն յանձնեց Ե. Խա-
ւըն ժողովոյ տեղւոյն։

— Ինչպէս արդէն ծանուցած
եմք քանից, Ազգայնէր-Հայուհ-
եաց ընկերութեան ի նպատակ Դաշ-
տային Հանդէսը տեղի պիտի ու-
նենայ այս գիշեր, ի Պէյլիկ քաղաքէ,
Վահագն Գարաբէհեան Կարապետ պե-
րի պարտիզին մէջ, և ըստ նոր
կարգադրութեան մասնախմբին
պիտի տեւէ մինչև կիրակէ երե-
կոյ Հանգիսականաց դիւրութեան,
հանգստեան ու զբօսանաց համար
ամենայն պատրաստութիւն, և
հանգիսին շքեղութեան համար
ամենայն հոգածութիւն եղած է։
Հետեւաբար մեծապէս գոհ պիտի
լինին բոլոր հանգիսականք։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր
կողմանէ առ Գաղաքական նորըն-
տիր ժողովական ուղղեալ երկ-
րորդ հրաւիրագրոյ վրայ, ժողո-
վականաց Յն ետ առնելով իրենց հը-
րաժարականները՝ հինգշաբթի ներ-
կայ գտնուեցան Ղալաթիոյ խոր-
հրդարանն, և թէպէտ նորին
Սրբազնութիւնն առաջարկեց՝ բա-
ւական համարելով ներկայ անդա-
մոց թիւն՝ Դիւան կազմել, սակայն
նորա առաւել պատշաճ համարե-
ցան Դիւանին ընտրութիւնն ի ներ-
կայութեան համայն ժողովականաց
կատարել առաջիկայ չորեքշաբթի
Հետեւաբար Ս. Պատրիարք Հայրը
գարծեալ պիտի հրաւիրէ երկրորդ
անգամ հրաժարագիր զրկող ժո-
ղովականներն, որք են Կիւպէնի-
եան Սերովբէ, Մանուկեան Սե-
նեքերիմ, Կոստանդեան Կոստանդ,
և Ունճեան Սերիկ էֆէնտիներն։

— Պաշտօնական ծանուցում փո-
խանորդարան Ազգային Պատրիարքա-
րանի։

« Կ. Պոլսոյ Նոր գիւղի Մուխ-
թար Ալիքան աղա երկաթագործ
որ միանգամայն թաղական խոր-
հրդոյ անդամներէն մին է, տար-
ւոյս ապրիլ 23ին ի խորհրդարան
երթալով յայտարարեց թէ գիւ-
ղին Բէջ պաշին շիտակ ճամբուն
վրայ Այնիքոյ թաղը թիւ 127

տան մէջ երբեմն վարձու բնակող
և ի վերջոյ ի Մուխթար վերադար-
ձող Տիկին Էլիս Դուկաս հայազգի
կնոջ մայրն և եղբայրն զինքը կո-
չելով և յայտնելով, թէ հարկա-
դրեալ են յաջորդ աւուր չորեքնա-
ւով վերադառնալ ի Մուխթար առ-
այրն Տիկին Էլիսի Պարոն Նիկողա-
յոս Անանօֆ, խնդրեց են որ յիշ-
եալ էլիս Լուքաս Տիկնոյ նորածին
անմկտեալ երախային համար
հարկ եղած վկայագիրն տրուի,
սրպէս զի տանելով զայն ի Մու-
խթար մկտեղ տան։

« Թաղական խորհուրդն տեսնե-
լով որ յիշեալ երախային ծնող ներ-
կայացուած անձինք անձանօթ են
իրեն, յանձնարարած է Մուխթար
Ալիքան աղայի, որ լաւ քննէ և
ստուգէ և ապա տրուի վկայագի-
րը։

« Ալիքան աղա երբ յայտարա-
րեց թէ ինքն լաւ տեղեկու-
թիւն ստացեց է, թէ Տիկին Էլիս
Դուկաս և Պարոն Նիկողոս Անա-
նօֆ օրինաւոր ամուսիններ են, Թա-
ղական խորհուրդն կարծելով ա-
պաքէն որ Պարոն Նիկողայոս Ա-
նանօֆի ամուսնութիւնն օրինաւոր
է, նոյն վկայագրոյ մէջ էլիս Դու-
կաս անուն կինն Պարոն Նիկողա-
յոսի իբր օրինաւոր ամուսիններ
կայացուցեր և հետեւաբար տուեր
է պահանջուած վկայագիրը, որ կը
կրէր 23 ապրիլ 1883 թուականն։

« Սոյն վկայագիրն կը ներկայաց-
ուի Փոխանորդարանի Ազգային
Պատրիարքարանի ի վաւերացումն
զոր ըստ երևութիւն օրինաւոր տես-
նելով՝ կը վաւերացնէ Փոխանոր-
դարանն Ազգային Պատրիարքա-
րանի թաղական խորհրդոյ կնիքն
և Դիւանի անդամոց ստորագրու-
թիւններն ի 24 ապրիլ 1883 ամի։

« Յետ աւուրց, Փոխանորդա-
րանն Ազգային Պատրիարքարանի
տեղեկանալով որ Պարոն Նիկողա-
յոս Անանօֆ ապօրինի կերպիւ ա-
մուսնացեր է, և թէ Ազգային
Կեդրոնական Վարչութեան Կրօ-
նական ժողովն ապօրին և անվա-
ւեր վճար է դամուսնութիւնն նո-
րին, փութաց պէտք եղած տե-
ղեկութիւնները քաղել յատենա-
գրութեանց Կրօնական ժողովոյ,
և տեսաւ որ 1878-80 ամի շրջանի
Կրօնական ժողովն յետ ստուգելոյ
վկայորէն ամուսնութիւն Պարոն
Նիկողայոս Անանօֆի ընդ կնոջ
հանգուցեալ եղբոր իւրոյ՝ ապօրի-
նի և անվաւեր վճար է ի 29
հոկտեմբերի 1879 ամի ի նիստ
քառասուն և իններորդ։

« Արդ՝ Փոխանորդարանն Ազ-
գային Պատրիարքարանի կը փու-
թայ այսու պաշտօնական ծանուց-
մամբ յայտարարել լրագրաց միջո-
ցաւ ի գիտութիւն ամենայն ազ-
գային հոգեւոր իշխանութեանց և
համօրէն Հայ հասարակութեան
թէ Նոր գիւղի Թաղական խորհր-
դոյ Պարոն Նիկողայոս Անանօֆի
յանձնած վկայագիրն անդր և առ-
ոչինչ կը համարի միանգամ ընդ-
միշտ։ Պատր. Փոխանորդ

ԳԵՂՈՐԳ Ծ. Վ. ԲՈՒՍՏՈՒԳԻՆ
14 Յուլիս 1883

(Թղթականութիւնք փոխելով)
Պարոն. Տ. Յուլիս 1883։ — Լը-
րագրոյդ 1948 թիւ թերթին կար-
դալով, յորում Պէյլիկ ազգային
վարժարանի վերաբերեալ լըր մը
կար, հարկ համարեցանք հետե-
ւեալ ծանօթութիւնը գրել։

Յիշեալ գիւղի մանչ տղայոց
վարժապետին տարւոյ մը պայմա-
նաժամե երբ կը լրանայ քահա-
նայք և Թաղական խորհուրդն
գիւղին յիշեալ վարժապետէն գոհ
ըլլալուն համար, վերստին կը
հաստատեն զինքն իւր պաշտօնին
մէջ. մի քանի օր վերջը խռովա-
յոյդ երեք անձինք, Գրեյարեան
Դուկաս և Ալլահվերտեան Դա-
ւաւա և Մ. Յարութիւն երկու
եղբարք, սոյն վերջինը վարժապետ
կարգելու թեկնածութեամբ, կը
յարձակին դպրոցի վրայ, ուրկից
գաւառուն ու աշակերտները ար-
տաքսելով դուռները կը գոցեն և
կըսկսին Թաղական խորհրդոյ և
քահանայից պատուոյն դէմ ցոյ-
ցեր և անարգական խօսքեր ընել։
Երբեք Թաղական խորհուրդը կը
տեղեկագրէ այս իրողութիւնը
Մայիս 29 նամակաւ առ Գեր. Ս.
Առաջնորդ Հայրն, որ անմիջապէս
այս մասին պէտք եղած հրահան-
գը ու հրամանն կուղղէ առ Թա-
ղական խորհուրդ. իսկ նա զգու-
շանալով յիշեալ ստահակաց ա-
պագայ չարագործութենէն, չհա-
մարձակիր դպրոցը բանալ, և իւր
անկարողութիւնը կը յայտնէ, որոյ
վրայ կը հարկադրի Գեր. Առաջ-
նորդ Հայրն Յունիս 14 ին ճամբայ
հանել ի Պրուսայէ իւր փոխանորդ
Արթ. Տ. Արիստակէս Ծ. վարդա-
պետն, և նա կը յաջողի խաղա-
ղութեամբ վերջացնել խնդիրը և
դպրոցը բանալ ու նորէն նախորդ
վարժապետը հաստատել։

Արդ՝ յիշեալ խորհրդէն Պրու-
սա գրուելը և ասկից հոն պատաս-
խանելը և վերջը Տ. Արիստակէս
վարդապետի երթալն ի հարկէ
տասն կամ տասն և հինգ աւուր
գործողութիւն մ'է, որով բնակա-
նաբար քանի մ'օր դպրոցը գոյ
մնացած է, և ատիկա ալ ոչ թէ
Ձեզ գրուածին նման երեք ամիս,
այլ միայն տասն և եօթն օր։

Պէյլի. 4 Յուլիս 1883։ —
Պատուական լրագրոյդ 1948 թիւ
թերթին մէջ գիւղէս զրկուած
Յունիս 24 ամսաթիւ նամակէ
մը քաղելով գրած էիք, թէ Պը-
րուսայի միճակ Պէյլի գիւղի գեղ-
ւոյն մի քանի ամիսէ ի վեր գոյ-
ուած և իբրեւ թէ այս մասին
գիւղիս Թաղական խորհուրդն ան-
տարբեր և բարեխնամ Առաջնորդ
Սրբազան Հայրն մեր պէտք եղած
միջոցն ի գործ չէ դրել ցարդ-
ասիկա մեծ սխալմունք մ'է, ինչ-
պէս որ Ձեր մեծապատուութիւնն
ալ զայն հաստատել ուղած է (մեզ
անհաւատալի կը թուի այս լըրն)
ըսելով. ըստ որում արդարեւ գիւ-
ղիս դպրոցն մի քանի օր գոյ մը
նալուն պատճառ եղան գիւղէս
մի քանի խռովասէր անձինք, բայց
անմիջապէս Առաջնորդ Սրբազան
Հօր տեղեկագրելով եղելութիւ-
նը՝ նորին Սրբազնութիւնը փու-
թաց զրկել իւր Առաջնորդական
փոխանորդն, Արիստակէս Ծ. վար-
դապետ Հայրն մեր, որն որ գիւ-
ղըս գալով պէտք եղած խաղաղա-
սիրական միջոցներն ձեռք առաւ
ու դպրոցն բացաւ հին մանկա-
վարժն նորէն հաստատելով իւր
պաշտօնին մէջ, և օրհնեալ է Աստ-
ուած, այժմ թէ՛ մանչ տղայոց և
թէ՛ աղջկանց վարժարաններն բաց
են, և կանոնաւորութեան մէջ կը
շարունակուին. կերելի որ Ձեզ
յիշեալ լըրը հաղորդողն մեզ ան-

ծանօթ նպատակ մը ունենալու է
որ ըստ իւր քմաց այս տեսակ ան-
տեղի տեղեկութիւն տալու յան-
դըգնած է այդպէս։

Ապաքէն այս առթիւ հարկ կը
համարեմք յայտնել նաեւ թէ գիւ-
ղիս վարժարանն շատ հին ըլլալով
գիւղիս ներկայ Թաղական խոր-
հրդոյ միջոցաւ և Գեր. Սրբազան
Առաջնորդ բարեխնամ Հօր մերոյ
ջանիւքն երկուեւ նոր վարժարան
մը սկսուած է շինուիլ. և Աստուծ.
մովմօտ օրէն լինալով՝ աշակերտք
և աշակերտուհիք հոն կը փոխա-
գրուին։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենապետ
ՍԵՆԱՍՏԻԱՆ Մ. ՅԱՎԵԼՔ ԹՎԵՆԱՆԷՆ.

ՏԵՐ ԳԵՂՈՐԳ ԱՆՔ ԿԱՆԱՅ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիոյ կառավարութիւնը
նկատելով, որ Ռուսիոյ դատարա-
նաց և այլ պաշտօնատանց մէջ
Օսմանեան հպատակաց ֆէսով ե-
րեւել խնդրոյ նիւթ կը լինի, պե-
տական խորհրդոյ առաջարկու-
թեամբ որոշեց է, որ Օսմանեան
պաշտօնատարք երբ պաշտօնական
համազգեստուրք երթան Ռուսիոյ
կառավարութեան մէկ պաշտօնա-
տունը՝ ֆէս հանելու պարտաւոր-
եալ չլինին. իսկ երբ անպաշտօն-
ական կերպիւ երթան՝ ֆէսն հա-
նեն, ինչպէս նաեւ օսմանեան հը-
պատակ եղող հասարակ անձինք
ֆէսով չլինեն ռուսական ո'ր և է
պաշտօնատուն։ Ռուսիոյ պետա-
կան խորհուրդը, կըսէ Թարիք,
այդ առաջարկութիւնը չէր ընէր,
եթէ գիտնար, որ ֆէս հանել և
մեծի մը առջև առանց ֆէսի ել-
նել՝ հակառակ է օսմանեան սո-
վորութեան և քաղաքավարու-
թեան։

— Մեծ Եպարքոսը քանի մ'օ-
րէ հետէ բացակայ կը գտնուի
պաշտօնավայրէն՝ անձնական տը-
կարութեան պատճառաւ։ Օգոս-
տոսիւս Սուլթանն անդադար
տեղեկութիւն կառնու պալատա-
կանաց միջոցաւ։

— Հինգշաբթի առաւօտ մայ-
րաքաղաք եկաւ Արեւելեան-Ռու-
մէլի կուսակալ Կալիքէ փաշա։

— Տիրապէքիրէն առ Թա-
րիք ուղղեալ նամակէ մը կիմաց-
ուի, թէ Հաճի Հիւսէյին անուն
մարդ մը՝ որոյ աղարակը գողեր
մոնելով բաւական բան կողոպ-
տեց են, հաղարպետի մը հետ
քրդաբնակ Թարին գիւղն երթա-
լով, և հետն առնելով կողոպտեալ
քրդաց յսերիմ գեղի մը մարդիկն,
քրդաց գիւղացւոց վրայ յարձա-
կեց է։ Բռնարարներ են բոլոր
մանկամարդ աղջկանց պատիւն և
նոցա ստինքը կտրատեց են. յղի
կանանց որովայնները պատաւեց
և այլ խժգոնութիւններ գործեց
են։ 30 մարդիկ սպանուեց, և բա-
զումք վիրաւորուեց են։

— Մախուսէի համար նոր շո-
գենաններ պիտի գնուին Եւրոպա-
յէն, և դրամը պիտի վճարուի
կամուրջներուն հասոյթէն։

— Հալէպէն առ Մոնթէնոր
գրեց են, թէ Բամազան ամառ մէջ
մեռաւ Մուսթաֆա անուն ծերու-
նի մը, որ թշուառ վիճակի մէջ
կերելէ. բայց յետ մահուան իւ-
մացուեցաւ, որ 1 միլիոն օսման
եան իրայի հարստութիւն կը թո-
ղու՝ առձեռն պատրաստ ոսկի
և բաց յայմանէ բազում կալուած։

ներ, գոհարեղեններ ու թանկա-
գին նիւթեր, և թէ՛ ունի 3 մանչ
և 2 աղջիկ զաւակ։

— Գոնեայի Իւրքիւպ գիւղա-
քաղաքին մէջ 6 ժամ շարունակ
յորդահոս անձրեւ տեղալով 150
հազար զուրուշի չափ փնտ հա-
սուցեր է հողագործաց և պար-
տիզանաց, Ազաճ գաւառակին
մէջ ալ ավիտին հունձքը մեծա-
պէս փնտսուեց է։

— Կարինէն հեռագրեալ է թէ
երզնկայի և Իսկրէտի լեռներէն
խնոզ ահագին ուղիներ առած
տարած են ջաղացքներ ու կա-
մուրջներ։

— Պաղատաի Մէնտէլի գաւա-
ռակի բոլոր պաշտօնատարք խոյս
տուեր են իրենց պաշտօնավայրե-
րէն, նոյն կողմերը տիրող ջերմին
պատճառաւ։

— Գրըշէհի (Էնկիւրիի նա-
հանգ) շրջակայքն 24 ժամ շա-
րունակ յորդահոս անձրեւ տեղա-
լով՝ հիմնայատակ եղեր են 300
տուն, 3 միլիթ, 3 դպրոց, 13
ջաղացք, և փնտսուեց ապական-
ուեր են բազում արտորայք ու
այգիք։ Բաղմաթիւ ժողովուրդ
այժմ վրանաց ներքե կը գտնուի,
և կառավարութեան կողմանէ հաց
կը բաշխուի։

— Ղալաթի Ղաղի անուն
գործաւոր մը, և Դասըմ փաշա
Հայ աղջիկ մը անձնասպան եղան։

— Բանկալի Յովհաննէս ա-
նուն ճաղարանապետ մը գիշերը
տանիքին վրայ քնացած ատենը
վայր գլորեց, և կարելի խոց-
ուելով մեռեց է։

— Ըստ պաշտօնական ծանուց-
ման ծովային պաշտօնատան՝ գի-
շերօթիկ և ցերեկայ երկու վար-
ժարանք բացուած են, առաջինը՝
ծովային վարժարանի, և երկրոր-
դը Ազգապիտուի թաղին մէջ, յո-
րում նաւարկութեան դասախօսու-
թիւնք պիտի լինին։ Օսմանեան
հպատակ տղայք ու նաւապետք
կը հրաւիրուին ի դասաւորութիւն
ըստ տրամադրութեանց ներքին
կանոնագրոյն։

— Մայրաքաղաքիս Ապահո-
վական Մետուկն (Էմիլիէթ Սանտը-
ղը) որ արժէքաւոր շարժուն նիւ-
թեր միայն կընդունէր ցարդ փո-
խատուութեանց համար իբրեւ ա-
ւանդ, այսուհետեւ կալուածներ
ալ պիտի ընդունի որոշմամբ Պե-
տական Խորհրդոյ։

— Դարձեալ կըսուի, թէ ել-
մուկան պաշտօնատան մէջ մաս-
նախմբ մը պիտի կազմուի՝ մէն
մի պաշտօնատան կողմանէ կարգ-
եալ մէկ մէկ պաշտօնատարներէ,
կառավարական պաշտօնատանց
պիտոյից սակարկութիւնն ընելու
պաշտօնով։

— Սամասի Ազգային ժողովը
կը պնդէ պաշտօնանկ ընել կղզոյն
Մետրապօլիտն, մինչդեռ Ֆէնէրի
Պատրիարքարանն անհիմն կը գտ-
նէ նորա գէմ եղած դանդաղե-
րը, և պաշտօնանկութեան պատ-
ճառ մը չտեսնել ըստ եկեղեցւոր

— Գնդապետ Հազգը պէ՛ Սէ-
լանիկ զրկուեցաւ Մանասիլի բա-
նակին վիճակը քննելու պաշտօ-
նով։

— Բերայի Թէփէպաշը Թաղի
ընակիւններէն 16 տարեկան յոյն
աղջիկ մը, որ՝ իբրեւ Թրքուհի ըզ-
գեստուողեալ Ղալաթի-Սէրայի
ոստիկանութեան գիւմելով, մահ-

մետական կրօնքն բնդունելու վա-
ժարքը յայնքէն է, — քանի որ ոտտ-
կանաց հետ Բ. Դուռը տարուած
ատեն, թէքէն-պաշտի պարտիզին
մտերը քանի մը յոյն երկտա-
նարդը ոտտիկաններն ի բաց վա-
նելով՝ աղջիկն յափշտակելու և տուն
մը տարեր են։ Ոտտիկանք Ղալա-
թա-Սէրայ լուր ղրկելով՝ 20 ի չափ
ոտտիկանք հասեր և պաշարեր են
տունը։ Կըսուի, թէ աղջիկն Յու-
նաստան ախտի ղրկուի, ծնողքն
անդ գտնուելուն համար։

— Յունաց մեծահարուստ ե-
րեւելիներէն Պ. Զարբայի ի Բերա
կառուցած օրիորդական վարժա-
րանի բացման հանդէսը կատար-
ուեցաւ երեքշաբթի, մեծաւ շը-
քով, ի ներկայութեան Ս. Պատ-
րիարքին յունաց, ներքին, դա-
տական և կրթական նախարարաց,
օսմանական վարժարանաց անօրի-
նաց և տեսուհեաց, յոյն եկեղե-
ցական և աշխարհական երեւելեաց
և 2000 ի չափ ժողովուրդեան։ Հիմ-
նադրին կողմանէ՝ որ Բուսանիա
կը գտնուի, ղրկուած էր երկօրոր-
դին։ Այս առթիւ բարեմաղթու-
թիւններ եղան Օգոստ. Սուլթանի
համար, և հանդիսին յարմար ա-
տենախօսութիւնք և երգք ու
գանձակահարութիւնք տեղի ու-
նեցան։ Եւ ստէպ սքանչանք և
ծափածայն յիշատակեցաւ երջա-
նիկն Զարբայ, որ 30000 լիւրա ծախք
ըրած է վարժարանին շէնքին, և
հաղարուոր լիւրաներ ալ ի շահ
դրած է՝ վարժարանին ամեն սյու-
տոյից համար։

— Օգոստ. Սուլթանը Նիշանը-
իմթիյազի շքադրամը շնորհե-
ծ թնդանօթարանի վերատեսուչ Ալի
Սալիպ փաշայի։

— Շուէտի թագաւորը պատ-
ուանչան ընծայեց՝ արտաքին գոր-
ծոց նախարար Ասիմ փաշայի, ծո-
վային նախարար Հասան փաշայի։

Մեծ եպարքոսի քարտուղար-
թարգման Վէրիլ Էֆէնտիլի, և
Արտաքին գործոց պաշտօնատան
հաշուակալութեան գլխաւոր
Խաչիկ Էֆէնտիլի։

— Մերպիոյ թագաւորն ալ
Եֆէնտիլներա Տիմիթրաքի Էֆէն-
տիլի պատուանչան ընծայեց է։

— Պարսից կառավարութիւնը
ծանուցագրով մը առաջարկեց է
Բ. Դրան՝ իրաւարար ժողովի մը
յանձնել խօթուրի ծանուցեալ
խնդրոյն կարգադրութիւնը։

— Մայրաքաղաքիս ռուսա-
կան դեսպանատունը գանգատա-
նաց դիւր գրեց է ի Պատրիարքա-
րան Յունաց, Պուլլար եկեղեցա-
կանաց դէմ ի գործ դրած ընթա-
ցիցն համար։ Յայտնի չէ, թէ
Պատրիարքարանն ինչ պատասխան
տուած է։

— Էտիքիէն Էնօս գիւղաքա-
ղաքին մէջ Պայրամի գիւղերը 1000
չափ Մահմետական ընտանիք մեծ
բայց հին տան մը մէջ հաւաքուե-
լով՝ ղրկար շնորհարարուած ատեն
տունն յանկարծ փլեր, քարիւղի
զամբները կտորեր բարձրեցին
և օգնութեանց յապաղելուն պատ-
ճառ 30 ի չափ կանայք այրեր և
վիրաւորուեց, և 2ը մեռեր են և
այլք ծանր վնասակի մէջ են եղեր։

— Միւսիսիս։ — Վերջին օրերս
Ճիւսիստի գնաց բարձրացման վրայ,
Պոստոյ Բէշէճիլէր և Շէմանտիս
թաղերու բնակիչներէն 200 հոգի
միաբանելով որոշեցին չձիւղի ա-
սուհետեւ, և փոխարէն դրամը
գործածել օգտակար բաներու։
Կը լսեմք, թէ մայրաքաղաքիս
ուրիշ թաղերու մէջ ալ այսպիսի
որոշումներ կը լինին։ Եւ առաջ
կը խնայեն այսպէս, այլ և իրենց
պատուական կեանքն ու առող-
ջութիւնը կը պահպանեն այդ խո-
տին բաղմամբն աղքեցութեանէն։

Բաղմամբայ ժամանակէ հետեւ
գործածողներն իսկ դիւրաւ կըր-
նան հրաժարիլ, եթէ սակաւ մի
լանք ու համբարութիւն ունենան։
Աւրախ եղանք խմանալով որ ի դա-
կան սեռին մէջ վերջին ժամանակ-
ներս նորաձեւութեանց կարգն ան-
ցեր է ծխախոտ չձիւղի։ Նորաձե-
ւութեանց պատուականագրոյն ու
օրինակելին է այս։ Այս նորաձե-
ւութեան վրայ ունեցընել պէտք
է, թէ ի ներկայութեան իշական
սեռէ ո՞ր և է անհատի՝ արանց
արգիլեալ է ծխել։

ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՊՍՏԻՆԵՆՏԻ
Նորմէպ
ԴՍՏԱՊԱՏՏԵԱԼԸ, ԵՐԱՅԻ ՄԸ
ԳԻՆԸ, ԿԱՏԱԿ ՄԸ

Արիւսար Արիւսարեան
Իբրեւ հետաքրքրական և ըն-
թերցման արժանի երկասիրութիւն
մը՝ կը յանձնարարեմք ազնիւ ըն-
թերցասիրաց, Կը գտնուի մայրա-
քաղաքիս Հայ դրամատուրգ խա-
նութիւններն, ի գին 5 զրշ։ Ռուսիոյ
համար 30 կոպէկ է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Վիէնայէն հնախոյզ գիւտ-
նոց խումբ մը Փոքր Ասիա կողմ-
երի ի մօտոյ, ծախելք Աւստրիոյ
աւագածողով անգամ Կոմս Լոն-
քորոնսքիի։

— Անգղիոյ կառավարութիւնը
10 միլիոն լիւրայի փոխառութիւն
մը չընթերցութեան կը հանէ, ի
հնդկաստան նոր երկաթուղիներ
շինելու համար։

— Կըսեն, թէ Սուտանի Սուլտ-
ան Գարաբէն՝ որոյ մահուան լուրն
հաստատուած չէ, կը պահանջէ
Եգիպտոսի Խալիֆէն՝ իբրեւ օրինա-
ւոր ինչ ընդունիլ գերեաց տուր
և ան, Սուտանի կառավարիչ ան-
ուանել զնոյն ինքն, և Եգիպտոսէ
վանել անգղիացիներն։

— Ի Փարիզ 30000 հրէայք կը
գտնուին այժմ, մինչդեռ 1789 ին
հազու 300 հոգի էին։

— Միացեալ Նահանգաց նա-
խագահ Կրանթ զօրավարն որ ժա-
մանակ մը հետէ հիւանդ էր,
մեռեր է հինգշաբթի։

— Ըստ վերջին հեռագրալրոց
Ռուսիոյ կառավարութիւնը տրա-
մադրեց է նոր պահանջմամբ չը
գիւտարացընել Աֆղանեան սահ-
մանաց խնդրոյն կարգադրութիւ-
նը։

— Մօտերս պիտի հրատարակ-
ուի Մեծին Պետրոսի թղթակցու-
թեանց հաւաքածոյն։ 8000 ի չափ
նամակ և թուղթ հաւաքուած է
այս գործով ղեղող յանձնաժո-
ղովին ձեռքը։ Պիտի երեւին Մե-
ծին Պետրոսի գարեցական գրք-
ուածք և նամակ մը, զոր առ
մայրն ուղղեր է վեց տարեկան
հասակին մէջ։

— Կը հեռագրեն Բեդրուպուր-
կէ, թէ հրամանաւ բացակայ
գտնուող ռուս բարձրաստիճան
սպայից ամանց հրամայեալ է, ան-
յապաղ վերադառնալ ի գլուխ ի-
րենց զնդից։

— Առաջիկայ ամսոյ մէջ, Գաղ-
ղիոյ և Չինաստանի կառավարու-
թիւնը կը խօսին դեսպանական կա-
նոնաւոր յարաբերութիւն ունե-
նալ՝ որ, ինչպէս յայտնի է, ժա-
մանակէ մը հետէ խզուած է գաղ-
ղիական արշաւանաց պատճառաւ։

— Գաղղիոյ Ազգային ժողովն
100 հազար Փրանք որոշեց՝ ի Փա-
րիզ 1889 ին բացուելիք Արուես-
տահանդիսին նախնական ծախուց
համար։

— Ամսոյս 4 ին, ի Նիւ-Եորք
պատահած հրդեհին ճարակ եղած
են չորս լրագրաց խմբագրատունք
ու տպարանք, 130 հազար տղարի
կորուստ պատճառելով։

— Գաղղիոյ կառավարութիւնը
պաշտօնական լրու Շքոտայի գաղ-

ղիական հիւպատոսն՝ իւր տան մէջ
պատասպարելուն համար Միւրիթ
ցեղապետ Բրէնք Պիպ-Տօուայի
կինը, զոր՝ իբրեւ եղբունագործ՝
ձերբակալել կողմէր տեղական իշ-
խանութիւնը։

— Հնդկաստանի մէջ կը թեալ
քնիկ կանայք և օրիորդք երած են
խօսիլ հնդկական գեղեցիկ սեռի
ստրկական վիճակի վրայ, և կը
լանան զգացընել թէ ժամ է որ
փոյթ տարուի այդ սեռին ազա-
տութեան համար։ Անգղիացի
քարոզչութիւնը կը ստատեն այդ-
քնիկ ազատախօսներուն, և նոցա
գրուածներն կը հրատարակեն
անգղիական երեւելի լրագրաց մի-
ջոցաւ։

— Աթէնքի Բուսանական դես-
պան Պ. Օպէտէնարէ մեռեր է
ամսոյս 10 ին։

— Ռուսիոյ աքիական ու եւրո-
պական կողմանց մէջ հոնձք մե-
ծապէս վնասուեց են ամառային
չափազանց տօթին պատճառաւ։

— Սպանիոյ մէջ քօլէրային
աղքեցութիւնը նուազիւ սկսեր է,
Մայրաքաղաքէն բոլորովն ան-
հետացած է։

— Առաջիկայ Սեպտեմբեր 11
և 12 ին, յիւնիս (Պիւնիս) միջ-
ազգային մեծ ժողով մը պիտի
գումարի նախագահութեամբ քա-
ղաքապետին Անվեսի, որքից
ընդերեւոց չափազանց գործածու-
թեան արգելիչ միջոցներ խորհե-
լու մարդասիրական ազնուագոյն
նպատակաւ։

— Կըսուի, թէ Անգղիոյ կա-
ռավարութիւնն ի մօտոյ յերեւան
պիտի հանէ 9 միլիոն լիւրայի փո-
խառութիւն մը ի հաշիւ Եգիպտո-
սի, ապահովութիւն առած լինե-
լով թէ ամէն տէրութիւնք պիտի
վաւերացընեն Եգիպտոսի երմա-
կան պայմանագիրն։

— Եւրոպիոյ անաստուածներն
ու աղատախօհք մօտերս ի Հոմո՝

ՄՈՒԹ ԳԻՇԵՐԻ ՄԷՋ (*)

(Հնդկաստանի ժամանակագրութեան)

Օրիորդն սկսաւ խնդալ։

— Ինչ կ'ըսէք, Բոյոր կենացս մէջ
կուզեմ զիւցազնուի լինել։

Ժամանակը սուղ էր, Նիւլի ձեռ-
քը Ուէրինիկ երկնցուց, իբր թէ հաս-
կըցնել կողմէր որ պէտք է աճապարիլ։
Նա ալ ընկեց ձեռքն։ Եւ քանի որ իրար
հանդիպեցան, խօսիլ աւելորդ էր։
Նոյն փայլեանէն լոկի մնչիկ որոշե-
ցին թէ այնուհետեւ մէկմէկու կը
դատականին։ Քանի մը վայրկեան ետ-
ք Ուէրինիկ դէպ ի հիւղերը տանող
հանրուն մէջ կը գտնուէր։

Պէտքը մտնաի ապատարաց պա-
րագլուխ էր Սէյթայի հայրը Շիր-Ալի,
որոյ յատակագիծը պարզ էր և միան-
գամայն մեծ յաջողութիւն կը խոստա-
նար։ Անգղիացուց զխաւոր զօրու-
թիւնն ամբողջին մէջ զետեղեալ Պաթա-
րիան էր։ Շիր-Ալի որոշած էր՝ յան-
կարծ ամբողջին վրայ յարձակելով տի-
րել, յետոյ հիւղերը ուղարկուիլ ու ա-
նուհետ դէպ ի Տէլի յառաջ խաղա-
յալ։ Այս դաւադրութիւնը բաւական ըն-
դարձակ էր ի չըմակցայ, բայց արտա-
քուստ ամէն բան հանդարտ և խաղաղ
փրճակի մէջ լինելով՝ անգղիացիք ալ
կասկածելու պատճառ չըն չունէին։

Գնդապետ Կրէյն պարահանդէսն յոյժ
յարմար ժամանակն էր, որովհետեւ
Շիր-Ալի կարող էր յայնժամ առանց
աղմկի, և յանկարծ բոլոր ատելի
Ֆրեմիներուն զխաւորներն սպաննել։
Եւ ապա խոռվարարը առաջնորդու-
թեամբ իւր պիտի յարձակէին հիւղե-
րուն վրայ ու ջնջէին ամբողջ անգղի-
ական զօրագունքը։ Շիր-Ալի համոզ-
ուած էր թէ թշնամին առանց թնդա-

նօթի չէր կրնար մեծ զիւղադրութիւն
մը ընել։ Ամբողջ գունդը ջնջել, թըն-
դանութիւնը ձեռք ձգել՝ փառաւոր յաղ-
թութիւն մը և մեծ յաջողութիւն
մ'էր։ Ապտամբը ամբողջն շուրջը՝
բոլոր ետեւը դարմանալով եղած էին
և գնդապետ Կրէյն տան բոլորքեման
կոպակէին անհամբեր։ Ապմեջն տունը
իրենց համախոհաց ձեռքը անցնելուն։
Սակայն ի զո՞ր, դեռ բան մը չէր ե-
րեւեր։

Շիր-Ալի միայն առջի գիւղերի ժո-
ղովին մէջ իրեններուն յայտնած էր
իւր յատակագիծն։ Երբ խորհրդակցու-
թիւնն աւարտած և պարագլուխը
մեկնած էին, յայնժամ կը տեսնէ իւր
աղջիկն և կը հասկնայ թէ բոլոր ի-
րենց խօսակցութիւնը լսած է, հայտնա-
յութեամբ կը քաշէ դայն անկիւնէն և
յանկարծ կը հանէ սուրը մէջքէն, լաւ
գիտնալով որ կանայք դադարեալ պա-
հել չգիտեն։ Ինքզնիք աղջիկը չպաղա-
տիլ, որ իրեն խնայէ, այլ միայն ա-
հիւ Սահիպ Ուէրինիկ համար կըսկի
աղօթել։ Շիր-Ալի խոթող դէմքն իւր
ոտից տակ փռուած աղջկանը վրայ
տնկած,

— Այդ այն ֆրէնձիկն է, որ երբ
կոկորդիլոսը գրեզ կը հալածէր, ջու-
րէն գուրս քաշելով ազատեց զգեղ,
հարցուց բարկութեամբ։ Բայց եւ զնա
միւսներէն աւելի կատեմ։ Իրեն պիտի
սիշեցնեմ այն գաւաղանի հարուածնե-
րը, զոր գիտով եղած ատենա իրմէ
կերայ։

Շիր-Ալի իւր աղջիկը լաւ մը կա-
պելով տունէն դուրս ելաւ։ Բայց
մոռցաւ թէ կանանց համար ինչ կը
նշանակէ ձգարկու Սէր։ Սէյթայ կեր-
պով մը կապերէն աղատելով խօլոյն
հիւղերը վազեց և անդ Սահիպ Ուէ-
րինիկ հարցուց։ Պահիկ գիւնորը դեռ

չէր արած, բայց շատ ուրախ ու զը-
ռարթ էր։ Թերեւս աղջիկն իրեն շատ
հաճելի երեւցաւ։ Մինչև անգամ հը-
րացանք մէկգի թողուց. բայց Սէյթայ
ձեռքէն պրծելով սկսաւ փախչիլ մէկ
կողմ։

— Ես պիտի աղատեմ զնա, կը յի-
ղեղէր ինքնին Սէյթայ։

Մինչդեռ երեք գիւնալ հնդիկք
ճանրուն մօտ հողակոյտի մը ետեւ
պահուեալ, պարահանդէսն դար-
ձող հիւրերը կը դիտէին ուշի ուշով,
որ համարձակութեամբ առ ինքն կը
մօտենային։ Յետոյ տեսաւ սպիտակ
կերպարանքը, նորա հալածուիլն ու
բռնուիլը։ Եւ հասկցաւ. թէ ո՞վ էր նա։

— Մասնութիւն. կորսուեցանք,
գոչեց՝ ընկերացը քով վազելով. ան-
միջապէս պէտք է զատնք սպաննել,
ապա թէ ո՞վ կորսուած երէ։

— Այ, յարեց Պէպպօ-Ռամ, Շիր-
Ալի զխաւոր օգնականն, որ զգուշ
և հետաքնն մարդ մ'էր. նոքա մենչ
շատ հետեւ են. ասկից չենք կարող
հարուածել. ուստի նախ պէտք է նա-
խը թէ ո՞վ կը թման անոնք։

Դատարուն Ներքեւ այնպէս մոթ
էր, որ հնդիկք միայն Սէյթայի ձեռ-
մակ կերպարանքը տեսան, մինչդեռ
Պրէնտօն՝ որ ամբողջ կը վազէր, ի-
րենց առջեւէն աննշմարելի կերպով
անցաւ։

— Երկուքն ալ գնդապետին տունը
կըրթան, գոչեց Պէպպօ-Ռամ, ա՛լ մեր
ձեռքէն չեն կրնար ազատիլ։
Երբ առջի տեղէն քիչ մը հեռու,
քարայրին քով դարմանալով եղաւ
Մահմուտ Շիր-Ալի իրորոք օգնակա-
նը, կը տեսնէ որ երեք հոգեւոյ տեղ
միայն երկու հոգի են, որոց մին է

Սէյթայ։ Շիր-Ալի կըսկի սոսկալի կեր-
պով հայտնի, Պէպպօ-Ռամ հողիւ կը
հանդիլ հանդարտեցընել զնա, համոզե-
լով որ Սէյթայ միայն մէկու մը հետ
կը խօսակցէր։

— Հոգեւոյ վրայ կերպուեմ, որ
երկու հոգի էին, յարեց նա. և ինքն
սկսաւ երբ կը վազէին։

Ուէրինիկ և Սէյթայ վերջապէս
հնդկաց ուղածին չափ մօտեցած էին.
բայց այս վերջնոց հարուածները ճիշդ
նշան առած կէտերուն չհասան։
Անք նորէն պատեց Շիր-Ալին,
երբ վարը ճանրուն մէջ իջան։ Կեր-
պով թէ երկու մարդիկ էին, որոց
մին յայտնապէս ամբողջ վազած էր ի-
մաց տալու համար։ Շատ կը ցաւէր
թէ ինչպէս նա պրծած էր իրենց ձեռ-
քէն։

Եւ անդ գետինն անկեղծապէս տա-
րածեալ՝ Սէյթայի վրայ ծնկելով,

— Պատկէ՛ հող, և ես ի զքեզ սպա-
նողն, որոյ համար շատ ուրախ եմ։
Միշտ զքեզ կատէի, վատ մատնիչ, որ
մօրդ պէս ստախոս և ստահակ եղար,
մանչեց Ալի։ Նա ծնած օրէն ի վեր
կատէր աղջիկը, մանաւանդ այն օրէն
ի վեր, երբ տուն դարձած ատեն կինն

անգղիացի Սահիպ տիկնանց մէջ գը-
տաւ։ Միթէ կրնա՞ր երբեք մոռնալ,
թէ ինչպէս վայրենի կատաղութեամբ
իւր թշնամոյն վրայ յարձակած, և
նա ալ որպէս անգղիացի, հարուած
հարուած ի վրայ իրեն պատասխանելով
զինքը գրեթէ կիսամեռ գետին փռած
էր։ Միթէ կրնա՞ր մոռնալ, երբ յի-
տոյ ինքզինքին դալով տեսաւ, որ կի-
նը իւր լալկան մանկիկը թողլով
փախած էր։ Յայնժամ խեղճ թու-
ցած, իւր անմեղ մանկիկը ծեծած էր
և հիմայ ալ սպաննած։ Ինքզն Սէյթայ
իւր ապակիի պէս և և ա՛լ անկեղծապէս

աչքերովն հօրը կը նայէր։ Եւ հօրը
ձեռքը սխալած չէր. գնտալն ուղղա-
կի աղջկանը սիրող միայն էր։

Ալի դեռ բոլորովն յուսահատ չէր.
Պէպպօ-Ռամն՝ անտառակին մէջ, իսկ
Մահմուտը քարանձաւին մէջ դրաւ,
ինքն ալ գնաց ճանրաներուն բաժնը-
ուած տեղը՝ պատգամաւոր սպաննե-
լու, ու յետոյ ետ դառնալով իւր մար-
դոց հետ գնդապետին տան վրայ յար-
ձակելու դիտաւորութեամբ։

Սէյթայ մը չպիտի խնայուի, ոչ ոք
չկրնար իւր լիւրժանդութենէն ազա-
տիլ։ Ինչ օգուտ ունի Ուէրինիկ վա-
ղելով իմաց տալն, եթէ իրենք հիմայ
յարձակին։ Միւսները տեսնելով որ
դեռ ճարտերը մարած չեն, պիտի ըս-
պասեն, բայց երբ հրդեհն սկսի՝ յայն-
ժամ յարձակման նշանը տրուած կը լի-
նի։ Ամէն բան ատկէ կախում ունի։
Այս տխմար և երկնոտ Պէպպօն ապի-
կար մէկն է։ Շիր Ալի այսպէս ինքնին
խորհրդածելով՝ դէպ ի ճանապարհաց
բաժնուած տեղը կը փութար։ Նոքա
սա ուղիղ անկեան տակ բաժնուած
են, քանզի այս խոտորանին ուղղակի
բանակաւորին կըրթայ, ըսաւ, և
Պէպպօյի հետ բլուրն հասաւ։

— Պէպպօ, ըսաւ նա, ջանա՛ որ
ֆրէնիկներուն թող չտա՛ չընթակայ ճան-
րով անտառը մտնել, և եթէ տեսնես
որ քու և Մահմուտին մէջտեղէն կը
սպորդին, անմիջապէս հարուածէ՛ զա-
նոնք։

— Պէպպօ-Ռամ դուրսը չարժեց, և
սպատախապէս հասաւ չորս ճանա-
պարհաց մէջտեղին, ուր ծնկան վրայ
եկած սկսաւ սպասել։

(Մահմուտ յաջորդէ)

